

ÅRSFÖRENINGARNA

DERAS TILLBLIVELSE OCH UTVECKLING

AV REDAKTÖR CARL WAHLSTEDT I PUBLIKATIONEN "ÅRSFÖRENINGARNA"

Idén att bilda årsföreningar — som redan 1866 omsattes i praktiken genom bildandet av Föreningen 1816 års män — har numera blivit en given "mobllisering" vid 40-årsåldern. De opolitiska föreningarna, vilka inom sig räkna en sådan mängd på olika områden framstående och berömda män, ha fått en viss betydelse i vårt land. Förberedelserna för bildande av dessa föreningar göres alltid under året närmast före det inom vilket de blivande medlemmarna fylla 40 år.

Vad har då en årsförening för uppgift att fylla? Ja, stadgarnas första paragraf förklarar följande:

"Föreningen . . . års män, som är opolitisk, har till ändamål att till sällskapligt umgänge sammanföra sina medlemmar samt att i mån av tillgång ekonomiskt stödja dem eller deras familjer."

En del tvivlare anse, att årsföreningarna saknar berättigande! Mot detta kan anföras, att de äro minst lika berättigade, som en hel del andra av rent ideel natur. Män från de mest olika yrken, olika åsikter, av olika läggning o. s. v. sammanförens under verkligt kamratliga former, män som annars föga eller sällan skulle komma i beröring med varandra. Årsföreningarna ha den stora fördelen, att den ena medlemmen ej är äldre än den andra. Samma antal år har de olika individerna tränats i livets skola.

Här kan vara lämpligt att citera en man ur det avlägsna årtalet 1857, nämligen initiativtagaren till och sekreteraren i det årtalets årsförening, direktör Robert Fristedt: "Det kan anses helt naturligt att en föreningsrörelse, som framträder för att samla vuxna jämnåringar i ett förbund — i en ring omkring gemensamma minnen samt ideella och praktiska intressen — skall vinna anslutning i ett land som vårt, där vänskapen är trofast — där man,

trots allt, gärna vill se livet från den glada sidan och där hela naturen väcker kärlek till och känsla för höga värden".

*

I år räknar vi 83 år sedan den första årsföreningen blev verklighet närmare bestämt den 30 maj 1866 på Hasselbacken i Stockholm. På initiativ av bokförläggaren och bokhandlaren P. A. Huldberg konstituerades då Föreningen 1816 års män. Följande 47 män voro närvarande: snickare C. F. W. Berlien; boktryckare A. L. Björck; fabrikör A. Bolinder; syssloman A. F. Boman; bryggare J. E. Boman; kammarherre, friherre C. R. Cederström; kamrer E. Dahlqvist; färgerifabrikör G. G. Folcker; kopist A. L. Frykholm; handlande O. B. Grafström; byggmästare E. A. Grandinson; urfabrikör J. W. Grönbäck; grosshandlare C. H. Grönhagen; uppborädsinspektör C. R. Harling; notarie C. T. Hedin; handlande C. Hellsten; handlande F. O. Hellström; bokhandlare P. A. Huldberg; grosshandlare J. Hägg; handlande A. Küsel; grosshandlare O. A. Leffler; urfabrikör G. W. Lindroth; redaktör K. A. Lindström; handlande W. A. Lindström; protokollsekreterare F. R. Lorichs; livmedikus Vincent Lundberg; folkskolinspektör C. J. Meijerberg; riksdagsman Per Nilsson i Espö; handlande C. D. Nordström; kopparslagare O. Th. Näsman; kamrer H. Osbeck; hattmakare G. Rahm; auditör P. Renberg; grosshandlare L. G. Rylander; handlande J. F. Sandberg; kyrkoherde E. M. Schulzberg; sämskmakare S. L. Sidvall; statskommissarie O. F. af Sillén; hovmålare C. T. Staaf; premiäraktör Olof Strandberg; litograf C. F. Ström; spegelfabrikör S. T. Svanberg; grosshandlare C. J. Tingström; kyrkoherde C. T. Tiselius; grosshandlare P. A. Wærnvist och telegrafdirektör A. H. Öller.

Huldberg — som var den förste utgivaren av Stockholms adresskalender — kom på idén att bilda

årsförening, då han genomgick mantalslängderna och där fann ett stort antal "årsbröder" med honom. Det omtalas att han vände sig till några bekanta årtalsmän och fick deras råd att bilda en kommitté. Huldberg lär då ha svarat: "Att bilda en kommitté är detsamma som att kväva idén i sin linda."

Vid det konstituerande sammanträdet valdes till ordförande friherre C. R. Cederström, till skattmästare bokhandlare P. A. Huldberg och till "ständig sekreterare" litograf C. F. Ström. I efterlämnade protokoll omnämnes vidare att "det blev en bättre middag med god mat och goda viner". Vid midnatten hölls festtalet av kyrkoherde C. T. Tiselius. Skålen för "1816 års lyckliga Sverige" föreslogs av ordföranden. Denne hade även strängt sin lyra, dels för kvinnan och dels — i följande ordalag — för "1816 års män och deras efterkommande":

"Ja, ho vet, vad än kan stunda:

Amor siktar, van att blunda —,

kanske äga även vi,

en och annan liten flamma

vårdas den, kan av densamma

än en liten brasa bli.

Och förr'n året gått till ända,

kan ju oss den lyckan hända

att bli pappor — ett, tu, tri.

Skulle dock ej allesamman

njuta få en sådan gamman,

få vi oss till tåls väl ge.

Liksom gamla kuskar fröjda

sig åt smällen, vi förnöjda

åt varandras ungarde.

Och jag föreslår att skålen

gälle — kollektivt — vid bålen:

vå r a e f t e r k o m m a n d e."

Vidare framgår ur "1816 års mäns protokoll" att premiäraktören O. Strandberg bidrog till glädjen med flera sånger. Även omtalas "att man redan klockan tio på kvällen var färdiga till uppbrott, men inbjödos en del av de hemätvändande till 'Blå porten' av årsbrodern Grönback och en annan del på Operakällaren av årsbrodern Frykholm."

Den första årsföreningen — 1816 års män — erhöi av allt att döma en glad och lycklig start och dessutom en god fortsättning. Däröf vittnar ett tidningsuttalande år 1895 — 29 år senare alltså — i "Hvad nytt från Stockholm" som löd:

"Så hava dessa 1816 års män år efter år varje 30 maj samlats å Djurgården för att uppliva minnet av det första sammanträffandet.

Glädje och trevnad hava alltid varit rådande på dessa fester. Ären synas alldeles icke verkat nedslående, intresset har alltid hållits vid makt, tack vare den sammanhållande länken, den alltid ungdomlige, spirituelle ordföranden friherre Cederström, den till sitt fränfälle alltid sin skapelse så varmt hän-givne P. A. Huldberg och den allt fortfarande för sällskapet nitiskt verksamme 'ständige sekreteraren', litograf C. F. Ström."

"Men vänskapsringen har glesnat", fortsätter tidningen, "under de gångna åren." Här citerar artikelförfattaren vad Talis Qualis en gång yttrade vid en minnesfest:

"Var äro de? De flesta packat sitt lätta gods och gett sig av och med rask fart ur sikte sackat på evighetens stilla hav.

Men kunna hädanfarna skicka ett ombud stundom — eller två, så stå de här i dag och nicka osynliga ur någon vrå."

Detta var alltså år 1895. Två år senare avled föreningens ordförande, friherre Cederström, vid 81 års ålder. Med hans bortgång blev Föreningen 1816 års män ett minne blott. Han var nämligen den siste kvarlevande av dem alla.

*

Efter "1816 års mäns" förening — intill år 1848 — tillkommo endast sammanslutningar för 1821, 1824, 1843 och 1847 års män. Av allt att döma ha dessa icke konstituerat sig till årsföreningar, utan har dessa haft mera privat karaktär. Från årtalet 1848 t. o. m. 1909 — med undantag för åren 1849 och 1851 — äro årsföreningar konstituerade, samlande medlemmar bosatta öfver hela landet. Dessutom har i Skåne konstituerats 33 årsföreningar mellan årtalen 1875—1908. Att dessa separata föreningar kommit till, beror helt på landskapets geografiska läge och svårigheten att kunna närvara vid sammankomsterna i Stockholm. I Göteborg existerar föreningar för 1875 och 1876 års män, vilka äro filialföreningar till samma årtals Stockholmsföreningar.

En årsförening har sin "speciella konstruktion" genom att den automatiskt dör bort. Av den orsaken har "1848-ornas" och samtliga 1850-talets samt 1860—63 års mäns föreningar gått ur tiden. En av de äldsta bland riksföreningarna var "1848 års mäns förening". Genom annons i dagliga tidningarna kal-

Det heder för vår årgång är,
ja, rent av en ovanskelig heder,
att ingen enda av oss här,
tycks brås på våra gamla fäder.
Att släktet tycks allt bättre bli
vad särskilt angår sans och måtta,
det äro vi bevis på — vi
från artonhundrafyrti'åtta.

Och när man nu är gamla kar'n,
fast man om ålder ej bör språka,
så hoppas vi att våra barn
ej heller skola börja "bråka".
Att tiden inte är sig lik,
behöver inte här jag blotta.
Det fanns — Guds död ej "bolsjevik"
år artonhundrafyrti'åtta.

Och inte fanns det smäsint skatt
här uppå allting och på alla.
Ej heller någon doktor Bratt,
som våra vanor fick befalla.
Det kan man säga — dock för att
här varna alla de bigotta,
det skulle tusan varit Bratt
år artonhundrafyrti'åtta.

Med detta vill jag ej ha sagt,
att någon feighet här får råda,
i farans stund så slår vi vakt
och jäklar i min lilla låda.
Ifall det gäller något stort
nå't som är *värdigt* att bojkotta
vi gjordé bums liksom de gjort
år artonhundrafyrti'åtta.

*

Föreningen "1850 års män" konstituerades år 1900 och hade bl. a. operasångaren Arvid Ödmann till sin upphovsman. Dess första styrelse blev fabrikkör A. J. Johansson, ordförande, direktör Oscar Klingbom, sekreterare, banktjänsteman O. Fogelberg, skattmästare, och apotekare A. G. Kaijser, friherre K. S. Leijonhufvud, handlande W. Wetterström, grosshandlare Carl Johnsson samt inspektör Johan Molin. Såsom hedersordförande fungerade friherre Carl C:son Bonde och envoyén Ernst Günther. Föreningen upplöstes 1933 och dess siste representant var bruksdisponent Tom Bergendal med hemort i Djursholm.

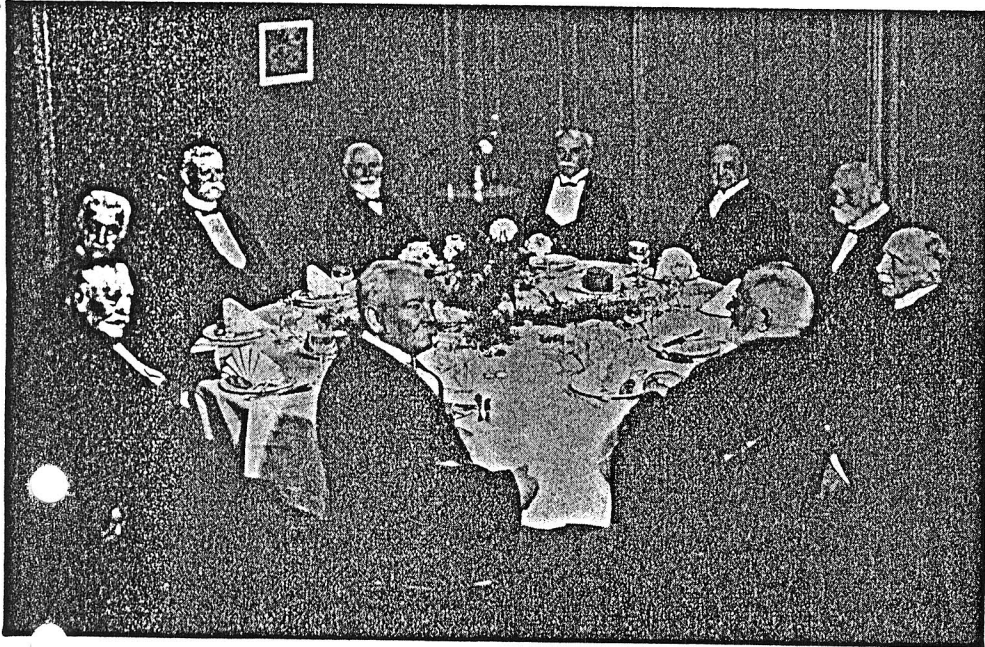
Kapten Jacques Lagercrantz var den sammankallande till Föreningen 1852 års män. Konstituerandet skedde 1912 och dess första styrelse fick följande sammansättning: kapten Jacques Lager-

crantz, ordförande; fördelningsläkaren Ernst Boman, vice ordförande; ingenjör Carl Söderberg, skattmästare; grosshandlare Birger Wollin samt grosshandlare Ernfrid Tulin. Överståthållare Joh. Ramstedt var föreningens hedersordförande. Efter 20-årig verksamhet upplöstes "1852-ornas" förening år 1932 och avvecklades av grosshandlare Wollin.

"53-ornas" årsförening startade 1913 och hade såsom upphovsmän den kände stockholmare och antikvitetshandlaren A. G. Hagander, kamrer Gustaf Rydén och kassör C. Aug. Dehn. Föreningens första ordförande blev överstelöjtnanten, friherre Erik Leijonhufvud, vice ordförande hamnkaptén Hugo Jacobson, sekreterare och skattmästare ingenjör Ernst Ek. Bland medlemmarna märktes hovmarskalken, friherre R. S. C. T. Cederström, förste kammarherre C. W. Th. von Eckerman, överadjutant Th. de Maré, kabinettskammarherre W. A. von Hofsten, påvlige kammarherren Claes Lagergren och bankdirektör K. A. Wallenberg. Som en kuriosita i årsföreningslivet kan nämnas att restaurang Hasselbacken i Stockholm hade samma födelseår och inregistrerades såsom medlem i föreningen. Föreningen upplöstes 1933 och dess "siste man" var kassör C. Aug. Dehn.

Föreningen som samlade "1854 års män" fick från början ett kraftigt militärt inslag, mycket beroende på att generalmajoren och stockholmskommendanten Carl Rosenblad blev dess avhållne ordförande. Initiativtagare var bankkamrer Folke Wancke och som medinbjudare för medlemskap stod general Hugo Jungstedt, grosshandlare Victor Ramstedt, regementsläkare Harald Sundberg, justitierådet Karl Silfverstolpe och skådespelare Oscar Bäckström. Konstituerande sammanträde hölls år 1913 och i föreningens första styrelse räknades följande namn: kommandant C. Rosenblad, ordförande; grosshandlare V. Ramstedt, vice ordförande; krigshovrättsrådet Gustaf Berencreutz, sekreterare; bankkamrer F. Wancke, skattmästare, samt regementsläkare H. Sundberg. Föreningen upplöstes år 1936, men bland de ännu levande ur "årgången" märkes initiativtagaren.

En "årsring i det svenska stamträdet" som lät vänta på sig var 1855-ornas. Initiativtagaren var den kände politikern, fabrikkör J. A. Fjällbäck och föreningen konstituerades först det år då männen fyllde 75, närmare bestämt år 1930. Dess första styrelse blev fabrikkören, fil. dr. O. W. Lagerholm, ordförande, rektor F. Törnvall, vice ordförande,

1 8 5 2
A R S M Ä N
 vid föreningens
 avslutnings-
 middag 1932

Längst till höger: Ramstedt, till vänster framåt från denne och runt bordet: Andersson, Hartzell, Berggren, Danielsson, Hofstedt, Burman, Wolin, Lundahl och Sörlander.

disponent Axel Westerberg, sekreterare och skattmästare. Övriga i styrelsen artisen Sibbe Malmberg "Nergårds-Lasse", direktör J. E. Sandberg, disponent N. M. Simonsson och fabrikör J. A. Fors. Den uppehållande kraften under föreningens sista verksamhetsår var den kände roddaren, grosshandlaren Hans Naess.

Direktör Henrik Axelson — älskaren av "Gamla Stockholm" — var initiativtagare till Föreningen 1856 års män. Vid konstituerande sammanträde 1913 valdes med acklamation till ordförande hovpredikanten och kyrkoherden, teol. dr. H. E. Hallberg, till vice ordförande direktör H. Axelson, till skattmästare fabrikör G. A. Samuelson, till klubbmännens grosshandlare Gustaf Sjöberg, samt övriga i styrelsen häradshövding Gustaf Nordström, överstelöjtnant Mauritz Schenström och folkskolinpektör Alexander Jonsson. Medlemmarna har nu gått hädan tillsammans med sin förening.

I gamla gymnasiet på Riddarholmen i Stockholm — i mitten av förra seklet — kom, på grund av flera skäl, att inom sina murar samla en elit av Stockholmspojkar. Dessa följde dock icke med i alla klasserna — man övergick till specialläroverk, utländska studier eller till ren yrkesverksamhet o. s. v. Sommaren 1897 — när Stockholm hade festgrom utställningen — var det några av de gamla Riddarholmsgymnasisterna, som beslöt att få samman de forna kamraterna. Detta skedde vid en studentfest på Hasselbacken. Nästan alla de som

inträffade vid mötet voro födda 1857. Under den muntra stämningen fattade man beslutet att bilda en årsförening. De sammankallande voro landshövding Fr. Holmqvist, grosshandlare Carl Rosen-gren, direktör John Edberg, kamrer Gustaf Horn-gren och direktör Robert Fristedt. Bland "kända namn" ur årgången må nämnas universitetskansler Ernst Trygger, general Herman Tingsten, professor G. Richert, brukspatron K. Heikenskjöld, skådespelare Oscar Byström m. fl. Ar 1937, det år då "1857-orna" fyllde 80 år, upplöstes föreningen.

Årsringen 1858 års män kunde bland sina årsbarn räkna Hans maj:t konung Gustaf V, som också förklarade sig villig att stå såsom föreningens "høge beskyddare". Såsom sådan visade Hans maj:t stort intresse för sin årgång och därmed även årsföreningens idén som sådan.

Föreningen 1858 års män bildades 1908. De båda tvillingbröderna och amiralerna Wilhelm och Gustaf Dyrssen voro föreningens ordförande — först Wilhelm och efter dennes död Gustaf Dyrssen. Ur "årgången" må vidare nämnas general P. A. Bergenzaum, minister David Bergström, landshövdingen, greve Robert De la Gardie, amiralen, greve C. A. Ehrensvärd, skriftställare Daniel Fallström, förste hovintendent F. A. V. Ståhl, godsägaren, greve J. S. F. Hamilton, teaterchef Albert Ranft m. fl.

Vid föreningens 10-årsfest utgav Aftonbladets dåvarande chef, årsbrodern, redaktör Harald Sohlman en nattupplaga av tidningen.

Föreningens sista styrelse var assuransdirektör Claes Virgin, ordförande, teaterchef Tore Svennberg, vice ordförande, överstelöjtnant Henry Henriques, sekreterare och skattmästare. Övriga i styrelsen direktör Alfred Kleingardt, grosshandlare E. Derkert, byggmästare K. E. Blomdahl, civilingenjör Knut Hauffman och grosshandlare J. Wulff. År 1939 upplöstes årsföreningen och som avvecklande enhet står fortfarande överstelöjtnant Henriques.

Det var en vinterkväll strax före jul år 1908 som några Odd Fellowbröder kom att dryfta frågan om en årsförening för "1859 års män". Till det konstituerande sammanträdet den 3 maj 1909 hade 120 personer kallats, varav 53 infann sig och hade dessutom ett flertal frånvarande anmält sig för medlemskap. Föreningens första styrelse blev professor Svante Arrhenius, ordförande, statsrådet Gustaf Roos, vice ordförande, direktör Herman Gentele, kassaförvaltare, och grosshandlare John Rangström, sekreterare.

Så följde årligen ett ordinarie sammanträde med professor Arrhenius såsom mycket populär ordförande. År 1918 intog årsbröderna sin middag på Hasselbacken. I protokollet därom står bl. a.: "det fjärde krigsåret nalkades sitt slut. Nöden, svälten och försakelserna närmade sig nu höjdpunkten och de som på årsfestens kväll superade på Hasselbacken, fingo inte stort mer till livs, än oskalad fjolårspotatis med ett slags smörsurrogat . . ."

Åren gingo med glada sammankomster till 1927 då såväl ordföranden professor S. Arrhenius som "ständig sekreteraren" grosshandlare J. Rangström gick ur tiden. Ordförandeklubban övertogs då av generallöjtnant Herman Wrangel och vid dennes bortgång 1938 av häradshövding Erik Berglund. Under föreningens sista verksamhetsår var kapten G. B. Raquette ordförande och korrespondent Fritz Gustaf Edberg dess sekreterare. I oktober 1946 höll föreningen sitt sista sammanträde.

De därefter följande föreningarna äro — med undantag för "1860, 1861, 1862 och 1863 års män", vars ordförande voro häradshövding Georg Kronlund, landssekreteraren, greve Jacob Spens, ståthållare Adolf Murray och regeringsrådet Jarl Ernberg — fortfarande i full verksamhet. Vi inskränker oss till att uppräknat ordförandena i de olika föreningarna:

1864 års män: Vakant;
1865 " " : Överste John Ekelund, Norrköping;

1866 års män: Borgmästare Jacob Pettersson, Södertälje;
1867 " " : Överste Eric von Gegerfelt, Sthlm;
1868 " " : Generallöjtnant Joachim Akerman, Sthlm;
1869 " " : Direktör Hemming Johansson, Sthlm;
1870 " " : Direktör J. Sigfrid Edström, Sthlm;
1871 " " : Generalmajor E. Söderhielm; Sthlm;
1872 " " : f. President Karl-Henrik Högstedt, Sthlm;
1873 " " : Civilingenjör Axel Odelberg; hedersordf.: Generaldirektör Gösta Malm;
1874 " " : Kommendör John Eklund, Sthlm;
1875 " " : Rådman Birger Christenson, Södertälje; hedersledamot: Kapten Erik Bernström;
1876 " " : Professor Wollmar Fellenius, Sthlm;
1877 " " : Generalmajor Gustaf Lindström, Sthlm;
1878 " " : Generalmajor Hugo Cederschiöld, Sthlm;
1879 " " : Professor Christer Thorn, Sthlm;
1880 " " : Generalkonsul Erik Dahlberg, Sthlm;
1881 " " : Professor Hjalmar Dahl, Sthlm;
1882 " " : Ståthållaren, generallöjtnant Torsten Friis, Sthlm;
1883 " " : Kommendörkapten Ivar Wibom, Sthlm;
1884 " " : Kammarherre Rolf von Heidenstam, Sthlm; hedersledamot: Överståthållare Torsten Nothin;
1885 " " : Major Tor Wibom, Sthlm;
1886 " " : Fältläkaren dr. Robert Hybinette, Sthlm;
1887 " " : Arkivrådet, fil. dr. Arne Forssel, Sthlm;

Närvarande: Trygger,
Blum, Koch, Aderman,
Joglund, Sjören, Johnn,
Stolpe, Byström, Plan-
ing-Bergloo, Wahlberg
och red. Wahlstedt (gäst)

1888 års män: Marindirektör Carl C:son
Böös, Sthlm;
1889 " " : Hovauditor Birger Barre,
Sthlm;
1890 " " : Greve Carl Bernadotte af
Wisborg, Frötuna gård, Upp-
sala;
1891 " " : Rådman Erik Österberg,
Sthlm;
1892 " " : Direktör Peter-Carl af Burén,
Sthlm;
1893 " " : Civilingenjör Gylfe Kolmo-
din, Sthlm;
1894 " " : Civilingenjör Karl A. Wess-
blad, Sthlm;
1895 " " : Professor N. Lagerlöf, Sthlm;
1896 " " : Direktör Arne Biörnstad,
Sthlm;
1897 " " : Konteramiral Stig H:son
Ericson, Sthlm;
1898 " " : Major Carl Lagercrantz, Gri-
pensnäs, Bettna;
1899 " " : Direktör Will Sjöwall, Sthlm;
1900 " " : Överstelöjtnant Stig Karlströ-
mer, Sthlm;
1901 " " : Kammarherren och kommen-
dörkaptenen, friherre O. M. af
Ugglas, Sthlm;
1902 " " : Direktör Bengt Falk, Sthlm;
1903 " " : Direktör Bertil Schlyter,
Sthlm;

1904 års män: Överstelöjtnant Malcolm Mur-
ray, Sthlm;
1905 " " : Professor Torsten R. Aström,
Äppelviken;
1906 " " : Advokat Sven Fagraeus,
Sthlm;
1907 " " : Prakt. läkare Felix Naes-
lund, Sthlm;
1908 " " : Kommendörkapten Oskar
Krokstedt, Sthlm;
1909 " " : Kapten Gert Bolling, Sthlm.

Såsom förut nämnts har skåningarna — på grund
av sitt geografiska läge — bildat separata årsföre-
ningar. Dessa äro f. n. 33 till antalet och har följande ordförande:

1875 års män: Målarmästare Anders Ohls-
son, Malmö;
1876 " " : Konsul Frithiof Paulsson, Häl-
singborg;
1877 " " : Med. dr. Karl Mattisson,
Malmö;
1878 " " : Direktör Erik Roswall, Mal-
mö;
1879 " " : Kamrer Richard Håkansson,
Malmö;
1880 " " : Jordbrukskonsulent Hj. Pau-
sen, Akarp;
1881 " " : Direktör Leon. Jacobsson,
Malmö;
1882 " " : Bankdirektör Ivar Vilén, Mal-
mö;

1883 års män: Direktör Eduard Sjöbäck,
Malmö;

1884 " " : Greve Pontus De la Gardie,
Borrestad;

1885 " " : Sjukhussyssloman Ernst
Lindberg, Malmö;

1886 " " : Ryttnästare Arvid Hægg-
ström, Malmö;

1887 " " : Disponent Lorens Lindqvist,
Malmö;

1888 " " : Ingenjör Gustav Holmquist,
Malmö;

1889 " " : Direktör Ake Lindahl,
Malmö;

1890 " " : Länsveterinär Weddig Borg,
Malmö;

1891 " " : Disponent Ivar Falkhagen,
Malmö;

1892 " " : Generalkonsul Albert Walldén,
Malmö;

1893 " " : Direktör E. Roth, Malmö;

1894 " " : Konsul Hugo Schultz, Ystad;

1895 " " : Leg. läkare Dan Granvik,
Malmö;

1896 " " : Försäljningschef Olthon Lind-
borg, Hälsingborg;

1897 " " : Försäljningschef Gustaf Pe-
tersén, Malmö;

1898 " " : Advokat Carl W. Bergström,
Malmö;

1899 " " : Direktör Thure Bergström,
Malmö;

1900 " " : Stadsfiskal Gunnar Redstam,
Lund;

1901 " " : Advokat Wilhelm Penser, Es-
löv;

1902 " " : Bankdirektör Bertil Vikbladh,
Malmö;

1903 " " : Direktör Gösta W. Eklund,
Malmö;

1904 " " : Assessor Göte Liedholm, Mal-
mö;

1905 " " : Sparbanksdirektör E. G. Ca-
vallin, Lund;

1906 " " : Försäljningschef Henry Odén,
Malmö;

1907 års män: Direktör Lars Rosberg, Mal-
mö;

1908 " " : Direktör Jean-Otto Swensson,
Malmö.

Antalet årsföreningar är nu 80 och deras sam-
manlagda medlemsantal kan beräknas till nära
24,000. Föreningarnas sammanlagda fonder kan
uppskattas till något över en miljon kronor. Års-
föreningsbildandet är en uteslutande "svensk före-
teelse". Dock startade man i Helsingfors på sin tid
"Föreningen 1880 års män i Finland". Denna sam-
lade ett 60-tal medlemmar och var verksam intill
vinterkriget 1939. Senare ha inte några som helst
livstecken inrapporterats.

*

Skall damerna få vara med? Därom har mening-
arna varit mycket delade. De gamla årtalen har hål-
lit styvt på ordet "män" i föreningens namn. Ett
undantag bör dock nämnas. Då 1871 års män fira-
de sitt halvsekel år 1921, sågs på Stockholms gator
en lång fil av s. k. "hyrvagnar" draga fram med
Grand Hôtels mailcoach i teten, vari bl. a. arran-
görens, Bror Edvard Carlbaum, glada ansikte igen-
kändes. På varje vagn förekom ett jätttestort pla-
kat varpå man läste "1871 års män och kvinnor".
Färden gick från Norra Bantorget till Hasselbacken
där gemensam lunch stod dukad.

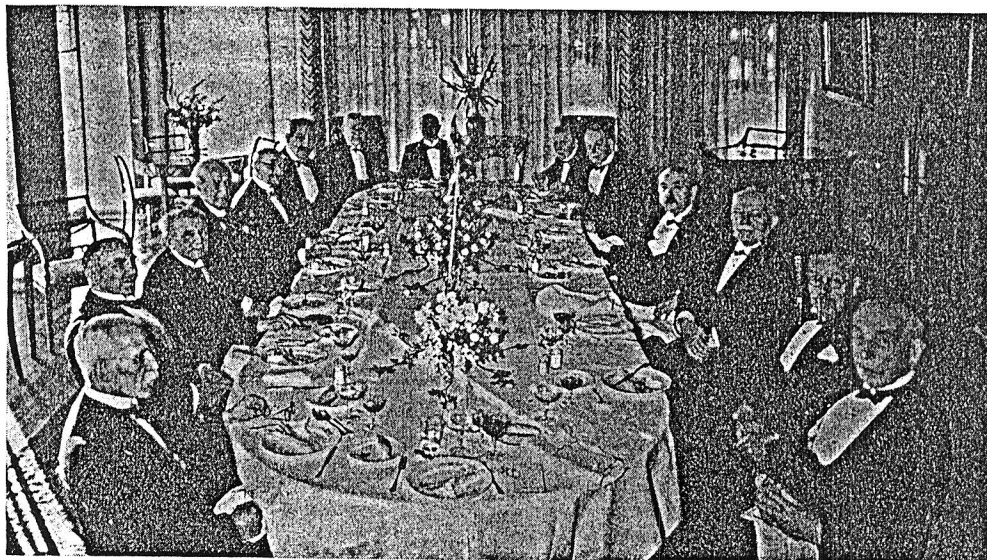
I ett flertal av de yngre årtalen har man nu gått
in för att damerna bör vara med då speciella hög-
tidsår firas. I några föreningar har man t. o. m. gått
så långt att damerna får "den äran" en gång om
året och då i samband med teaterbesök, supé och
dans eller middag och dans. Att damerna ger en hög-
stämd prägel åt festen det kan inte bestridas och
att de med "en märkbar nyfikenhet" i blicken in-
träder i festsalen är också klart.

Jag nämnde "speciella högtidsår" därmed menas
de år då "männen" inträda i de jämna 10-talen. Det
kan vara på sin plats att nämna de namn som styr i
jubileumsföreningarna under 1948. Vi börjar då med
årets 85-åringar, "1864 års män", där bankdirektör
Lars Odencrantz är ordförande, överstelöjtnant Axel
Astrand sekreterare och skattmästare. Bland 80-
åringarna leder direktör Hemming Johansson som
ordförande med premiäraktören och skådespelaren
Anders de Wahl som vice ordförande, major Elis
Hildebrand och direktör Filip Thomson som resp.
skattmästare och sekreterare. Klubbmästare är hov-
konstgjutare Herman Bergman. 75-åringarna —
1874 års män — har till ordförande kommandör

1 8 5 8

A B S M A N —
konungens årtal —
vid avslutnings-
middag 1938

Framifrån vänster:
Blomqvist, Blomdahl,
Högström, Svennberg,
Vendel, Ståhl, Derkert,
Lander, Hagberg,
Lamberg, Kleingardt,
Hellström, Olsson och
Henriques.

John Eklund, vice ordförande tadbäckare John P. Holgers samt till sekreterare och skattmästare auditör Tage Lindquist och finanssekreterare Björn Nordwall; 70-åringarnas populära ordförande är professor Christer Thorn, vice ordförande hovstallmästaren frih. Wilhelm von Essen, skattmästare direktör Malmquist, sekreterare och klubbmästare byrådirektör Axel Oscarson och disponent J. E. Brundin.

Hos årets 60-åringar skötes ordförandeklubban av hovauditör Birger Barre och som vice ordförande står direktör C. G. Bussler, sekreterare, skattmästare och klubbmästare äro avdelningschef Otto Gidhe, bankdirektör Torsten Sohlberg och boktryckare Otto Blomquist. Halvsekelmännen ledes av direktör Will Sjöwall och hans ställföreträdare såsom 1:e och 2:e vice ordförande äro disponent Olof Erikson och stadsfullmäktiges ordförande direktör Carl Albert Andersson, med hovrättsrådet Erik Zethelius, bankdirektör Tor Stenberg och direktör Gunnar Pettersson som sekreterare, skattmästare och klubbmästare.

*

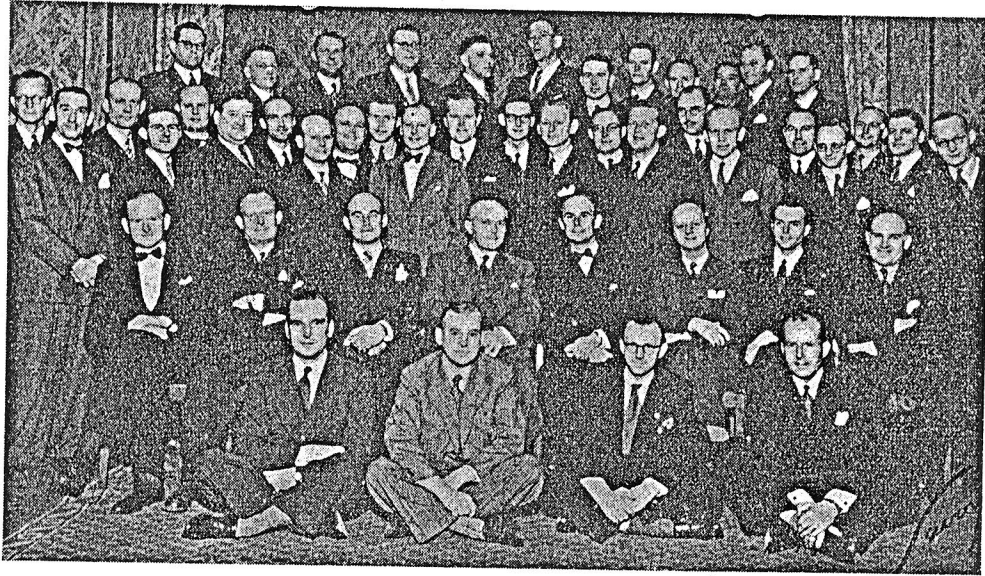
Att bilda en "Årsföreningarnas centralfond" har varit på tal vid flera tillfällen genom åren. Ursprungsförslaget kom år 1923 från generalkonsul Hugo Duhs. Meningen var att när årsföreningen "dör bort" skulle dess återstående kapital fonderas för att därmed ordna ett "årsmännens ålderdomshem". Då frågan förföll föreslog major Ernst Klander bildandet av en "10-årsring" av 1880-talets föreningar för samma ändamål, men här blev också avslag.

Samma år i april månad utkom första numret av publikationen Årsföreningarna på initiativ av redaktör Carl Wahlstedt. Tusentals sidor av "årsföreningarna" har publicerats genom de gångna 26 åren. När tidskriften nu räknar sitt tjugosjunde utgivningsår har mycket av kulturellt värde samlats, t. ex. över 15 tusen porträtt med egenhändigt skrivna autografer och data. För framtida forskare bör dessa samlingar av festskrifter, porträttmatriklar, diplom, föreningsnålar, plaketter, ja, även bordsvisor, bli av stort värde.

Helt eller delvis har de avslutade årsföreningarna 1848—59 och 62 till redaktionen överlämnat sina protokollsböcker och handlingar. Därifrån ligger även många värdefulla "guldkorn" — förresten en särskilt trivsam lektyr för föreningsmedlemmar redan nu, om lämplig gemensam klubblokal funnes.

Vad gör man då inom årsföreningarna? Föreningarna idkar bl. a. välgörenhet i görligaste mån. Det finns t. ex. en årtalsgrupp, vilken f. n. har utdelat över 100,000 kronor till hjälpbehövande årsbröder och deras efterlevande.

På programmet står utom de två ordinarie sammankomsterna under året, studiebesök inom industrier, museer och statliga verk. Turneringar i bridge, bowling, simning och tennis äro ordnade dels mellan medlemmarna inom samma årgång, dels årsföreningarna emellan. Föreningarna ordnar resor där även hela familjen deltar. Mycket beror på en uppfinningsrik styrelse. Kamratlig hjärtlighet, utan inbördes beundran, är rätta andan inom en årsförening.

1 9 0 9
A R S M Ä N
— de yngsta
gossarna — i
samlade möte
den 27 septem-
ber 1948.

I egenskap av gäst inom många av de olika årtalens föreningar har många dyrbara minnen kommit mig till del. Min kamera har dessutom varit i livlig verksamhet. Till slut vill jag citera den store vetenskapsmannen, framlidne professor Svante Arrhenius, på sin tid ordförande i Föreningen 1859 års män, vackra ord om årsföreningsidén. Publikationen Årsföreningarna utsände år 1927 en rundfråga till ledande män inom årsföreningarna. Frågan lød: "Vad är Eder åsikt om årsföreningarna och idén att bilda sådana?"

Professor Arrhenius svarade:

"Människan är ett socialt väsende. Det är därför självfallet, att de personer, som äga gemensamma ideella eller praktiska intressen sammansluta sig till samfund eller föreningar

som ha till uppgift att befordra dessa intressen. Men utom dessa intressen av facklig art finnas åtskilliga andra av mera allmän betydelse, och det är ju då naturligt att även dessa ge anledning till sammanslutningar. De personer, som äro födda samma år och i samma land, ha genomlevat samma historiska tidskede och samhällsutveckling och ha därigenom förvärvat en stor gemensam skatt av minnen och åskådningar, vilka de ständigt omfattat med aldrig svikande intresse. Detta ger anledning till värdefulla samtal och utredningar om de tidsförhållanden, under vilka vi uppvuxit och fått vår karaktärsutbildning. En naturlig ram för dessa överläggningar bildas sammanslutningarna mellan de jämnåriga eller med andra ord... årsföreningarna."

Stockholm i december 1948.

Carl Wahlstedt.